

21 May 2016 13:28

Usutlus Vene Rahvusvaheliste Suhete Nõukogu esimehe Andrei Kortunoviga

Usutlus Vene Rahvusvaheliste Suhete Nõukogu esimehe Andrei Kortunoviga

TALLINN, 21. mai, BNS - BNS-i ajakirjaniku Erik Eenlo intervjuu Vene Rahvusvaheliste Suhete Nõukogu esimehe Andrei Kortunoviga.

Venemaa on avaldanud Baltimaadele pikka aega mitmel rindel survet. Mida on Balti riikidel Venemaalt lähitulevikus oodata? Kreml näitab igapäevaselt oma halvaksapanu NATO suurenenud kohaloleku suhtes. Kas teie hinnangul võib Venemaa majandusprobleemide süvenedes Baltimaade suhtes veelgi agressiivsemaks muutuda?

Ma arvan, et kahtlemata on suhted keerulised ja nad ei ole positiivsed. Minu hinnangul ei astu Venemaa samme, mis võiksid ohustada NATO terviklikkust. Baltimaad on alliansi liikmed ja ma ei usu, et Venemaa astuks neid ohustavaid samme.

Samas ma kujutan ette, et me hakkame nägema ohtralt Baltimaade-vastast retoorikat Vene meedias, eriti pärast Varssavi tippkohtumist ja otsuseid NATO vägede paigutamisest Baltimaadesse.

Usun, et me näeme vaenulike avalduste vahetamist, mis on juba praegu toimumas. Näiteks Lätis jõudis lõpule Nõukogude okupatsioonikahjusid hinnanud komisjoni töö. See oli vähemalt Venemaal suur teema. Meedia üritas sellest lugu teha.

Ma ennustan edasisi komplikatsioone, sest valitseb sügav usaldamatus ning mõned küsimused on endiselt lahendamata isegi Eestiga. Territoriaalküsimus on endiselt lõpliku lahenduseta. Ma usun, et me näeme kahjuks küllaltki pingelist perioodi, ehkki ma ei usu, et see teravneb otseseks konfliktiks.

Kõrged Vene ametnikud väidavad mõnikord, et maailmas on ainult paar tõeliselt suveräänset riiki ja Venemaa on üks neist. Kas see on märk sellest, et Kreml ei suuda mõista kaasaegset maailma selle sadade muutujatega? Või on see märk soovist naasta ajastusse, kus ainult käputäis suurriike otsustas riikide ja maailma saatuse üle?

Minu hinnangul on Kreml võtnud suveräänsuse teatud tüüpi kinnisideeks ja seda peetakse üheks tähtsamaks väärtuseks, mis riigil saab olla. Putin ütles kunagi: "Tänu jumalale, et me ei kuulu ühessegi liitu". See võib olla Vene presidendi poolt väga siiras avaldus.

Minu hinnangul ei ole Venemaa traditsiooniliselt olnud tugev kompromisside tegemises ja koostöös teiste partneritega. Venemaa ei ole ainus riik, mis hoidub liitude sõlmimisest. Võite minna Hiinasse ja neilt küsida. Nad ei kuulu ühessegi allianssi ja tunnevad täieliku sõltumatuse üle isegi uhkust.

Ma leian, et kaasaegne maailm nõuab teistsugust lähenemist. Me peame vastastikust sõltuvust aktsepteerima. Tõenäoliselt sõltume välismaailmast edaspidi rohkem ja see on midagi, mis ei kao ära.

Venemaa võib väita, et on 100% sõltumatu, ent mõne Araabia šeihi otsusel naftatootmisest on Vene majandusele väga suur mõju. Me kõik teame, et USA keskpanga otsusel võib olla Venemaa finantssüsteemile tohutu mõju.

Minu hinnangul ei ole täielik suveräänsus enam saavutatav. Seega peame kõik õppima, kuidas elada vastastikku sõltuvas maailmas ja Venemaa ei ole erand.

Ma seaksin kahtluse alla selle eelduse, et suveräänsus on ülim eesmärk, mida tuleks iga hinna eest saavutada.

Vene president Vladimir Putin ütles esmaspäeval, 9. mail, et Moskva on valmis töötama mitteblokilise julgeolekusüsteemi loomise nimel. See on Vene välispoliitikas vana teema. Samas on Moskva loonud blokke ka ise. Kollektiivse julgeolekulepingu organisatsioon (KJLO), Sõltumatute Riikide Ühendus (SRÜ), Shanghai Koostööorganisatsioon (SKO) ja Euraasia Majandusliit (EML). Kuidas kommenteeriksite?

Ma arvan, et Venemaa on ja on alati olnud mures Euroopa julgeolekusüsteemi pärast, kuhu Moskva ei kuulu. Kui Euroopa julgeolekusüsteemi keskne komponent on NATO ja Venemaa ei kuulu sellesse süsteemi, tähendab see, et Venemaa muutub marginaalseks jõuks.

Karmid mehed langetavad Brüsselis tähtsaid otsused, mis mõjutavad Venemaa julgeolekut, aga Venemaal pole nende kohta midagi öelda. Venemaa on alati otsinud viise laua äärde pääsemiseks endale liigseid kohustusi võtmata ning see ei ole lihtne.

Parim võimalus oli Venemaa-NATO nõukoguga seoses, ent pooled tõlgendasid selle nõukogu ülesandeid ja eesmärke väga erinevalt. Venemaa arvas, et NATO-Vene nõukogust ja NATO-st saavad Euroopa julgeolekuarhitektuuri kaks tugisammast, aga NATO-s kaheldi selle kogu keskses rollis Euroopa julgeoleku jaoks.

Venemaa on keerulises olukorras, sest soovib ühest küljest olla osa sellest süsteemist, ent teisest küljest, nagu te mainisite suveräänsust, on Venemaale vastumeelne võtta endale liiga palju siduvaid kohustusi.

Ühel hetkel peab Vene juhtkond need kaks vaatenurka ühitama ja vastu võtma otsuse. Kui te tahate kuhugi kuuluda, peate te selle reegleid järgima. Kui te kuhugi ei kuulu, puudub teil sõnaõigus ja te ei ole otsustamise juures. See on olnud Venemaa jaoks alati probleem, aga mitte ainult Venemaa jaoks. Kui võtta USA näide, siis mõnedel juhtudel on ühepoolse tegutsemise kiusatus midagi, millele mõned Ühendriikide poliitikud ei suuda vastu panna.

Kui suurel määral dikteerivad Venemaa välispoliitikat siseriiklikud mured ja arvestused?

Pean neid arvestusi tähtsaks. Samas on arenguid, nagu Ukraina kriis, millele Venemaa oli sunnitud reageerima. Venemaa ei korraldanud Euromaidani, ent kui see juhtus, pidi Venemaa sellele kuidagi reageerima ja me teame, mis juhtus.

Siseriiklikud arvestused on tähtsad. Poliitilised liidrid tahavad olla populaarsed, neile on oluline toetus ning tugev välispoliitika on legitiimsuse allikas.

Rahvas tahab, et nende liidrid oleksid tugevad ja otsustavad ning et nende riiki koheldaks austuse ja ehk isegi poolehoiuga.

Eriti nüüd kui lähenevad valimised, muutub Vene sisepoliitika väga oluliseks välispoliitiliste prioriteetide määratlemisel.

Mis võiksid olla sel aastal järgmised arengud Ukrainas? Paistab, et Kreml on võtnud kasutusele strateegia Ukraina kurnamisest ja veristamisest. Minski lepped näivad olevat hukule määratud. Kas meid ootab järjekordne "ei sõda ega rahu" olukord?

Ma ei tahaks olla pessimistlik ja ma sooviks, et mul oleks teie küsimusele parem vastus, ent ma ei ole läbimurde suhtes lootusrikas. Ma ei näe Moskvast, Kiievis või isegi Brüsselis poliitilist tahet.

Ma arvan, et olukord jääb selliseks, nagu ta on. Aset võivad leida üksikud positiivsed või negatiivsed arengud, aga ma ei usu olukorra radikaalsesse muutumisse.

Radikaalseks muutuseks peaks midagi toimuma hakkama. Ühendriikide valimiste järel võib uus USA president tulla laua äärde ja öelda, et see on see, millesse me tahame panustada.

Teine võimalus on, et Kiievis tuleb võimule uus juhtkond, kel on teistsugune vaatenurk sellele, kuidas Venemaaga lävida. Midagi peaks toimuma hakkama.

Üks probleem on see, et kõik konflikti osapooled ja sellega seotud toimijad usuvad, et aeg töötab nende kasuks. Moskvas arvatakse, et ukrainlased mõtlevad varem või hiljem järele, mõistavad oma eksimust ja seda, et Lääs neid ei aita, ja tulevad Venemaa juurde tagasi.

Ukrainas mõeldakse, et sanktsioonid kahjustavad Putinit niivõrd tõsiselt, et ta on sunnitud oma lähenemist muutma.

Euroopas nad võivad mõelda midagi muud sanktsioonidest ja Atlandi liidu terviklikkusest ning USA-s nad ei mõtle praegu eriti üldse, sest seal käib valimiskampaania. Valimiste järel pööravad nad uue lehekülje ja alustavad uut peatükki.

Kahjuks arvavad praegu praktiliselt kõik, et neil on võimalik võita käed rüpes istudes ja oodates, millal teine pool muutub paindlikuks. Ma pean seda veaks.

Baltic News Service